

Films kijken door een sleutelgat

Stel je voor dat je door een sleutelgat kunt kijken in een mooie tuin. Wat zie je dan? Zo veel als je kunt, natuurlijk. Wat doe je om nog meer te kunnen zien? (Nee, niet de deur open maken!) Je brengt je oog zo dicht mogelijk bij het sleutelgat. Hoe verder je van het sleutelgat weg bent met je oog, des te minder zie je. Stel nu, het sleutelgat is langwerpig, zo ongeveer 3 cm lang en maar 3 mm (dus minder dan een halve centimeter) breed. Wat zie je dan van de tuin? En dat streepje is een armlengte ver van je oog vandaan. Dan zie je alleen een streepje groen. Je kunt niet meer zien of het een tuin is, of groen behang in een kamer. En als je een beetje rood ziet in het groen, kun je niet beslissen of dat een rode roos is, een klap-roos of een tulp.

Maar nu!

Nu gaan we zo'n zelfde 'sleutelgat' maken voor je oog, aan het einde van een buis. Opnieuw is je oog ongeveer een armlengte weg van het sleutelgat. Maar ... dit keer kun je het sleutelgat bewegen: je mag de buis snel rond bewegen terwijl je erdoor kijkt – en dan ... dan werken je oog en je hersenen samen. Ze combineren al die smalle streepjes kleur die je om je heen ziet en maken er een volledige afbeelding van.

Hoe kan dat?

Voor dit experiment heb je nodig:

- een koker van ongeveer 8 cm doorsnee, en 60 cm lang (bijvoorbeeld zo een waar posters in verpakt worden);
- liefst met een plastic deksel aan een kant;
- een scherp mes;
- een Verstandige Volwassene, want je gaat in weerbarstig plastic knippen.

Vorbereiding

Heb je dit allemaal niet en wil je toch aan de slag? Maak zelf een koker van een flink stuk etalagekarton. Sluit de koker aan een kant af met een cirkel van karton die je straks goed lichtdicht gaat afplakken, maar eerst snijd je er een sleutelgat in, net zoals hieronder beschreven staat voor het plastic deksel.

Teken met viltstift een smalle rechthoek midden op het deksel, van 3 cm lang en 3 mm breed. Snijd de driehoek eruit met een scherp mes (dit is waar de Verstandige Volwassene het misschien even overneemt). Maak het deksel vast op de koker.

Films kijken door een sleutelgat

Experiment

Doe je ene oog dicht en houd je andere oog voor de open kant van de buis, met je hand om de rand vast, zodat die een kussentje is tussen de buis en je oog.

Houd de buis zo dat de kijksleuf rechtop is. Zolang je niet beweegt, is het net als met het sleutelgat op een armlengte van je oog: dan zie je niet veel.

Maar nu ga je experimenteren: je houdt je hoofd en lijf stil, maar zwaait met het verre stuk van de buis heen en weer terwijl je erdoorheen kijkt. Begin maar eens langzaam, en dan sneller. Wat zie je nu? En als je heel snel heen en weer zwiept met het uiteinde van de buis, hoe zie je de wereld dan?

Vermoedelijk zie je dan best goed wat je omgeving is. Hoe kan dat nou? Je hebt toch net gemerkt (en je kunt het elk moment opnieuw proberen): je ziet toch alleen maar streepjes door die buis?

Eerst zelf denken: wat is hiervan volgens jou de uitleg?

Uitleg

Als je iets ziet, blijft het beeld ervan ongeveer 1/30 seconde opgeslagen in je hersenen. Dat is natuurlijk niet zo veel tijd. Maar ... *dit* is nu de reden dat wij van films kunnen genieten!

Als jij die buis heen en weer zwaait, dan krijgt je oog een reeks 'fotootjes' te zien: allemaal langwerpige beeldjes, in de vorm van je kijksleufje. En wanneer je de buis snel genoeg zwaait, dan komt telkens het nieuwe beeldje terwijl het oude beeldje nog opgeslagen is (dus binnen die 1/30 seconde). Dan kunnen je hersenen aan het werk: die combineren al die beeldjes tot een volledig plaatje.

Zo komt het dat we in een film beweging denken te zien, terwijl het eigenlijk een reeks stilstaande foto's achter elkaar is. Je begrijpt dat de snelheid waarmee een film de plaatjes afdraait groter moet zijn dan een per 1/30 seconde.

Opdracht 1

Leg uit waarom een film de plaatjes sneller dan 1 per 1/30 seconde moet laten afdraaien.

Zelf een tekenfilmpje maken

Hiervoor heb je nodig: een heel goedkoop klein kladblokje.

Je werkt van achteren naar voren op de blaadjes van je kladblok.

Teken op de onderste rand van het achterste blaadje een wormpje:

Werken met stippen

Voordat je aan deze les begint is het handig om eerst les 9 in dit nummer van *Vooruit* door te lezen.

Voor deze les heb je nodig:

- Overtrekpapier met kleine (4-6 millimeter) ruitjes
- Een grote zwart-witafbeelding
- Een potlood
- Paperclips

Kijken naar een plaatje is niet iets wat alleen door je ogen wordt gedaan. Je hersenen zijn er ook bij nodig. Zien je ogen alleen een paar groepjes van stippen, dan komen je hersenen eraan te pas om te beslissen of die stippen samen een patroon vormen dat iets betekent.

Zelf doen!

Zoek een zwart-witafbeelding van een eenvoudig, goed te herkennen voorwerp. Hoe groter de foto, hoe preciezer je afbeelding zal worden.
Zou een foto van jullie school niet leuk zijn?

Je gaat deze foto omzetten in een patroon van stippen, in 5 stappen:

1.

Leg het geruite overtrekpapier op de foto en maak het zorgvuldig vast met de paperclips (het moet niet kunnen verschuiven).

2.

Je ziet hoe de donkere delen van de foto doorschijnen door het overtrekpapier. Kijk nu per vakje (een vakje is een ruitje van het overtrekpapier) hoe zwart het is.

Dit is de sleutel die je gebruikt voor het omzetten van een vakje van de afbeelding in een stip:

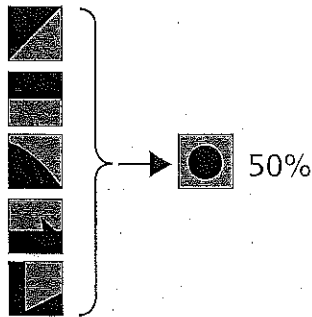
Deze afbeelding is te zien in het Exploratorium in San Francisco. Het is een portret van de zee-onderzoeker J. Cousteau, en helemaal uitgevoerd in schelpen, geplakt op een zwarte ondergrond.

	blijft:		0%
	wordt:		25%
	wordt:		50%
	wordt:		75%
	wordt:		100%

Werken met stippen

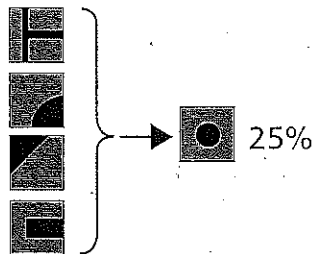
Voorbeeld:

* De helft van het hokje is zwart. Dat kan op verschillende manieren, kijk maar:

Maar in al die gevallen komt er de stip van 50%.

* 25% is zwart, dus het vakje krijgt deze stip:

3.

Als een vakje niet zwart is maar grijs, dan maak je een grotere stip voor donkergrijs (maar nooit groter dan de stip voor 50%), en een kleinere stip voor lichtgrijs.

4.

Zo vul je ieder vakje van de tekening in.

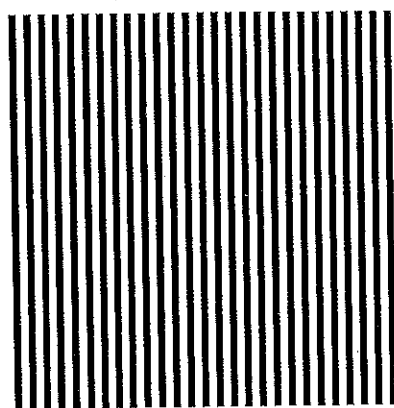
Daarna haal je de foto erachter weg, en in plaats daarvan plak je nu een vel wit karton achter je overtrekpapier.

5.

Je werk laat zich goed fotokopiëren. En als je het ook nog lamineert (een plastic laagje erop branden, dat doen ze in een copyshop), dan heb je een onverwoestbaar kunstwerk gemaakt!

Kaarten maken met moiré-effect

Wat is moiré-effect eigenlijk? Je spreekt het zo uit: mwaaree-effect. Moiré heeft met patronen te maken, van zwart en wit, of van donker en licht. De simpelste vorm van zo'n patroon bestaat uit zwarte en witte streepjes, zoals dit:

Als je nu twee van deze patronen over elkaar ziet en één van de twee beweegt een beetje, dan ontstaan er ineens nieuwe patronen, die lijken te bewegen.

Proberen?

Pak twee kammen, liefst dezelfde, liefst zwart. De tanden vormen het eenvoudige streepjespatroon. Houd de kammen een stukje uit elkaar (ongeveer 2 centimeter) en kijk door allebei heen:

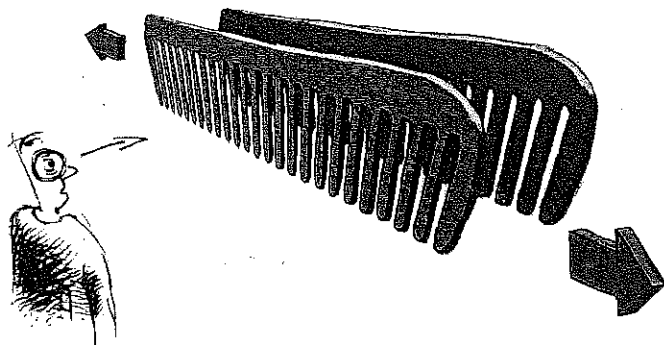
Beweeg nu een van de kammen rustig heen en weer. Zie je de beweging in het patroon? Dat is het moiré-effect. Je kunt de ene kam ook een beetje draaien, dan worden de patronen weer anders.

Heb je maar één kam? Als je een spiegel hebt, kun je toch een moiré-effect maken, van de kam en zijn spiegelbeeld.

Ga op een armlengte afstand van de spiegel staan en houd de kam dicht voor de spiegel (ongeveer 1 centimeter). Beweeg de kam een beetje.

Hoe werkt het?

Een moiré-patroon (een patroon van bewegende lijnen, licht en donker) bestaat niet echt in de werkelijkheid om je heen. Het ontstaat in je hersenen, wanneer je twee dezelfde patronen van donker en licht (of wit en zwart) over elkaar laat bewegen.

Kaarten maken met moiré-effect

Wanneer je een klein voorbeeld langzaam beweegt, zie je wat er gebeurt.
We gebruiken hiervoor een stukje van de kammen:

Hier liggen de tanden van de kam precies boven elkaar. Het is alsof je maar één kam ziet, want de achterste kam ligt helemaal verscholen achter de voorste.

Wanneer je de bovenste kam iets naar rechts schuift, zijn alle lichte banen ineens niet meer te zien (we maken in het voorbeeld de tanden van de bovenste kam rood):

Nu zie je dus een zwart vlak – de witte strepen lijken weg.

Beweeg je kam langzaam weer terug, dan zie je eerst heel smalle lichte strepen, die langzaam breder worden, tot je weer alleen maar één kam lijkt te zien, als op het eerste plaatje.

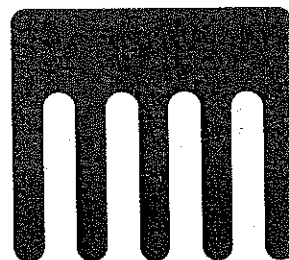
Door die verschuiving van licht en donker denken je hersenen dat ze een bewegend patroon zien. En dat noemen ze dus het moiré-effect.

Zelf mee spelen

Wanneer je de ene kam schuin heen en weer beweegt, ontstaan er weer andere patronen. En het hoeven niet alleen maar rechte lijnen te zijn.

Met stippen lukt het ook, met cirkels, spiralen, golvende lijnen, enz.
Als je maar twee keer hetzelfde patroon hebt en door het ene patroon heen het andere kunt zien.

Als je er een beetje oog voor krijgt, zie je op veel meer plaatsen dat moiré-effect. Bijvoorbeeld wanneer je twee stukjes doorzichtige vitrage over elkaar heen schuift terwijl je er doorheen kijkt. Of twee stukjes van een nylonkous. Of twee stukjes van de sjeke theezakjes die niet van papier zijn, maar van een soort glanzende doorzichtige stof. Of wanneer je met de auto zo langs twee hekken rijdt dat je het ene door het andere kunt zien, en zelf beweegt.

Kaarten maken met moiré-effect

Zelf een moiré-kaart maken

Je hebt hiervoor nodig:

dik wit papier of witte correspondentiekaarten
liniaal
dikke zwarte viltstift of zwart potlood
kopieerapparaat waarop je sheets kunt maken

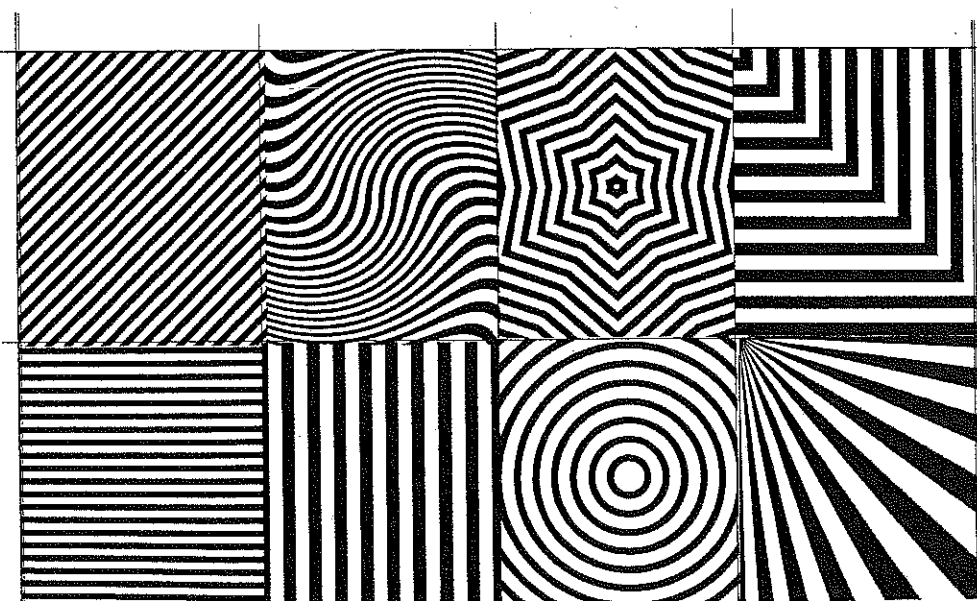
1: Neem een kaart voor je, en verdeel hem in vakken.

2: Vul de vakken in met streepjespatronen; zorg dat de witte en de zwarte lijnen even dik zijn.

Zorg voor verschillende lijnen (recht en krom) die in verschillende richtingen gaan (horizontaal en verticaal). Zorg ook voor vakjes met dikke lijnen en vakjes met dunne lijnen (maar wel altijd binnen het vakje de witte en de zwarte lijnen even dik).

3: Werk heel nauwkeurig. Gebruik voor de rechte streepjes een liniaal.

4: Kopieer de kaart als hij af is op een sheet (doorschijnend plastic). Als je zo'n apparaat op school niet hebt, moet iemand even naar een kopieerwinkel.

Kaarten maken met moiré-effect

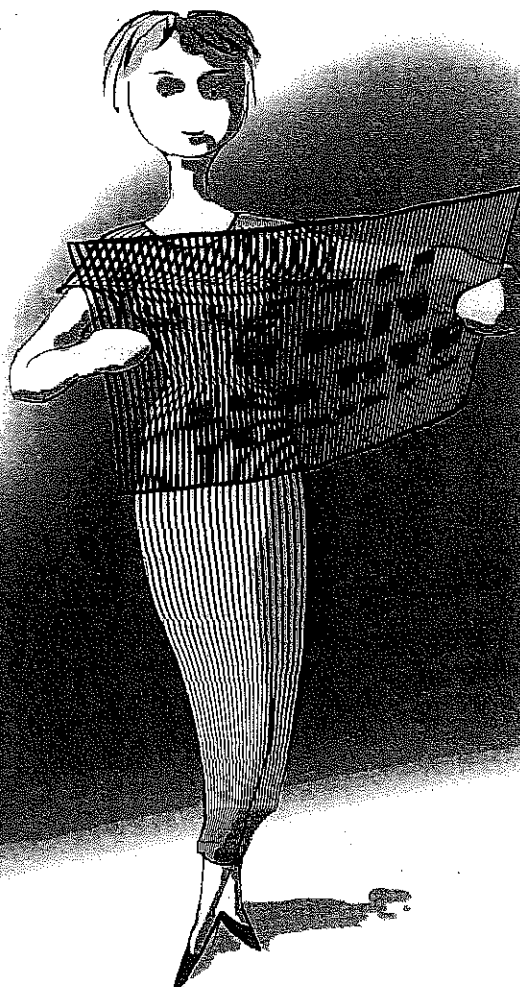
5: Leg de sheet precies over je kaart, zodat de patronen exact boven elkaar liggen, en beweeg de sheet nu langzaam heen en weer. Beweegt alles?

6: Om er een kaart van te maken die je kunt versturen knip je het patroon op de sheet uit. Dat moet je nu op de kartonnen kaart vastmaken, maar wel zo dat het nog kan bewegen.

Wij hebben wel eens zulke kaarten in de winkel gezien. Daar was precies in het midden een splitpen gezet.

Zo kun je het bovenste stuk (de plastic sheet) laten draaien over het onderste stuk (het karton).

Wie van je vrienden heeft zo'n prachtige kaart verdiend?

Pointillisme

Deze les hoort bij les 5, 'Werken met stippen', en les 9, 'Stipjes en ogen', allebei in Vooruit 1, april 2007.

Je kunt deze les ook los maken, maar het is leuker wanneer je de vorige lessen dan eerst doorleest.

In het Rijksmuseum in Amsterdam is net een nieuw schilderij aangeschaft. Het werd geschilderd door de Nederlander Jan Toorop, in het jaar 1900. De vrouw die hij op het schilderij afbeeldde is Marie Jeanette de Lange (1865-1923). Voor het schilderij gebruikte Toorop een bijzondere techniek. Mevrouw de Lange schrijft erover in haar dagboek:

En nu na de derde pose staat kop, hals en hand al op het doek in volle gelijkenis en in oprechte menselijke blankheid. Hij stippelt het portret, diviseeren heet het, in olieverf op glad blank doek.

Bron: *Rijksmuseum Kunstkrant*, jaargang 32, sept./okt. 2006, nr. 5

Je leest aan deze zinnnetjes dat mevrouw De Lange heel tevreden was met het portret en dat ze vond dat het goed leek. Ze schrijft tenslotte: 'in volle gelijkenis'. We begrijpen ook dat mevrouw De Lange niet naar de zonnebank ging voor een lekker bruin kleurtje, want ze is tevreden over de 'oprechte menselijke blankheid'. Maar dat was ook hoe het hoorde in haar tijd: vrouwen droegen parasolletjes als ze even in de zon waren, want ze wilden niet bruin worden. Bruin was je alleen als je op het land moest werken – en dan was je meestal niet rijk genoeg om je portret te laten schilderen ...

Als je het portret zelf eens wilt bekijken, kun je haar naam intypen op Google Afbeeldingen.

Mevrouw De Lange liet een portret maken dat erg modern was in haar tijd, door een schilder die helemaal op de hoogte was van de nieuwste technieken, die net daarvoor in Frankrijk waren bedacht door de schilders Georges Seurat en Paul Signac. Zij noemden hun stijl van schilderen het 'divisionisme', en dat betekent: verdelen.

Daarmee wordt bedoeld dat de schilder de kleuren niet mengt op zijn palet, voor hij ze op het doek aanbrengt. In plaats daarvan bedenkt de schilder van tevoren welke kleuren allemaal te zien zijn in het vlak dat hij aan het schilderen is. En hij zet heel voorzichtig kleine puntjes van die verschillende tinten naast elkaar op het doek. Als hij een groene wei wil schilderen, in het oranje licht van de ondergaande zon, dan kunnen daar dus groene puntjes staan, met blauwe puntjes waar het donkerder is, en gele waar het lichter is, en eroverheen wat oranje puntjes voor het warme zonlicht.

Pointillisme

De schilder heeft de kleur per vlakje verdeeld (dat is het 'diviseren') in de verschillende tinten waaruit die is samengesteld. De bedoeling is dat je als kijker, van een afstandje, die kleurstipjes weer gezamenlijk, als één kleurvlakje opneemt. En om dat te begrijpen moet je echt even terugkijken naar de les 'Stipjes en ogen' in Vooruit 1-2007.

Schilders vonden dat ze op deze manier heel wetenschappelijk en objectief bezig waren: zij lieten het 'kleurwerk' nu meer over aan de ogen (en hersenen) van de kijker, want die moest nu van al die stipjes een kleureenheid maken. Je kunt je ook wel voorstellen dat het een heel nauwkeurige, voorzichtige, langzame manier van werken is. Want de schilder moet zijn best doen om héél nauwkeurig de verschillende stipjes in verschillende tinten neer te zetten: voor ieder vlakje van een schilderij moet hij eerst aan het 'diviseren' (dus: verdelen) van de kleur. Toorop zegt erover:

Dit is het, dit is het eenige, dit is de weg dien we allen op moeten om ware pure kunst te geven. De natuur, zoo getrouw mogelijk de natuur volgen, zoo voorzichtig en getrouw mogelijk.

Bron: *Rijksmuseum Kunstkrant*, jaargang 32, sept./okt. 2006, nr. 5

Wil je het zelf ook eens proberen, om zo heel voorzichtig met puntjes te schilderen? Dan moet je je natuurlijk eerst verdiepen in de kleurenleer. Dat deden de schilders van het pointillisme ook. (het woord 'point' betekent 'punt' in het Frans). Je moet bijvoorbeeld weten dat de kleur 'groen' bestaat uit blauwe en gele stipjes, en zo verder. Op www.cultuurnetwerk.org vind je meer over kleurenleer, maar ook in Vooruit 1, mei 2001.

Of je kunt gewoon op Google Afbeeldingen intypen: kleurenleer.

Kies een heel eenvoudig onderwerp, bijvoorbeeld een citroen die op een oranje kleedje ligt. Nu ga je echt ontzettend nauwkeurig kijken – misschien zie je dan al dat de citroen helemaal niet alleen maar geel is: er is schaduw en er zijn lichtpuntjes, en misschien komen er ook nog wel wat oranje weerkaatsingen van het oranje kleedje op de citroen. Dát is wat Toorop bedoelt met 'zoo voorzichtig en getrouw mogelijk de natuur volgen'.

Als je heel goed gekeken hebt, kun je aan de slag. Je hebt niet echt een kwast en papier nodig (al kan dat ook leuk zijn), maar je kunt meteen beginnen op een website: <http://artpad.art.com>.

Het leuke van die site is dat je meteen kunt beginnen, en je hebt de keuze om te werken met een kwast (je kunt zelf de dikte instellen), en in plaats van strepen maken (kan ook) ga jij nu puntjes zetten met de kwast. De dikte van je kwast

Pointillisme

bepaalt de maat van je puntjes. Nu het leukste: als je klaar bent, kun je je schilderij een eigen lijst geven (je kunt kiezen uit verschillende lijsten), en het ophangen in de Galerij, waar iedereen het kan bekijken. Je kunt het ook als e-mail opsturen aan je vrienden. Of aan ons, natuurlijk: e.schrover@acsw.ru.nl.

Je zou ook nog heel anders kunnen gaan werken met pointillisme (met puntjes dus). Dit keer ga je er geen kleur mee 'diviseren', maar je gebruikt puntjes als een soort pixels, zoals een tv- of computerscherm is opgebouwd. Je werkt hiervoor ook niet met verf, maar met pailletjes (die kun je in een hobbyzaak kopen), of met punaises (dat is goedkoper). Kies niet meer dan twee kleuren, en zet in puntjes een schilderij op. Er is een Nederlandse kunstenaar die zo werkt, dat is Carel Blotkamp. Als je inspiratie nodig hebt, kun je zijn naam googelen, dan zie je meteen twee van zijn werken. Hij werkt heel precies, en daarom gebruikt hij milimeterpapier als ondergrond voor zijn pailletten. Dat zou je zelf ook kunnen doen. Eigenlijk kom je met die manier van werken weer meer in de buurt van het portret van Cousteau, in les 5, 'Werken met stippen', in Vooruit 1, april 2007.

Veel succes!

Optische illusie: twee woorden door elkaar tekenen

Weet je wat een optische illusie is? Op de site van www.BrainDen.com staan een paar hele goeie. Vooral het schilderij OPTICAL ILLUSION van John Langdon. Zoek het maar eens op. Als je goed kijkt, dan zie je dat het gemaakt is van precies die twee woorden: OPTICAL in wit en ILLUSION in gekleurde letters die samen een landschap lijken te vormen.

Hoe kun je dat zelf doen?

Kijk eerst maar eens heel goed naar het voorbeeld.

- 1: Het 'achterste' woord is een doorgaand landschap, een soort schilderij. Het valt niet meteen op dat dit letters zijn.
- 2: Het 'voorste' woord, OPTICAL, bestaat uit witte ronde vormen die in dat landschap lijken te staan, als een soort rare paddenstoelen.
- 3: De witte letters zijn vooral rond, maar de gekleurde landschapsletters hebben veel rechte lijnen, vooral aan de onder- en bovenkant.

Als je dit zelf eens wilt proberen, zoek je twee woorden bij elkaar die iets met elkaar te maken hebben. Op internet vind je meer voorbeelden als je goed zoekt, bijvoorbeeld GOOD en EVIL (goed en kwaad) door elkaar heen, of VICTORY en DEFEAT (overwinning en nederlaag). Mensen die zo'n tekening maken willen ook een boodschap brengen. Dat niets alleen maar goed is bijvoorbeeld. Dat ongemerkt het kwade ook in het goede sluipt. Of dat elke overwinning ook een nederlaag in zich bergt. Dat zijn dingen om diep over na te denken.

Wij kozen een iets minder moeilijk onderwerp voor ons voorbeeld. De woorden die wij door elkaar gaan tekenen zijn: VROLIJK PASEN. En als je dit leuk vindt, kun je bijvoorbeeld ook eens proberen om twee namen door elkaar heen te tekenen, van mensen die veel met elkaar te maken hebben (misschien omdat ze verliefd zijn? Het zou een mooie Valentijnskaart kunnen worden).

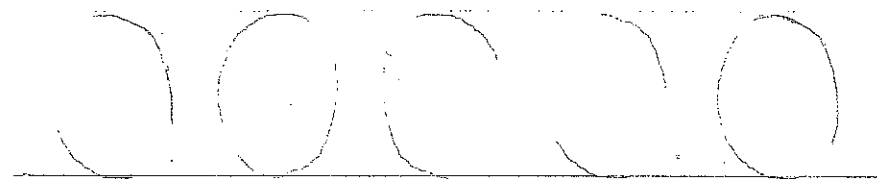
Let er op dat de woorden ongeveer evenveel letters hebben, dat is gemakkelijker.

Optische illusie: twee woorden door elkaar tekenen

Voorbeeld

Het woord PASEN vinden wij het belangrijkste. We willen dat de lezer dat het eerst ziet, dus die letters maken wij rond en wit in het landschap.

Werk voor de eerste opzet met potlood, want misschien ben je niet meteen tevreden met elke vorm. Zo kun je er nog een beetje aan prutsen. Teken eerst een rechthoek en daarbinnen vijf rechtopstaande paaseieren (want PASEN bestaat uit vijf letters). Schrijf VROLYK met een Y om de twee woorden goed bij elkaar te laten passen: VROLYK.

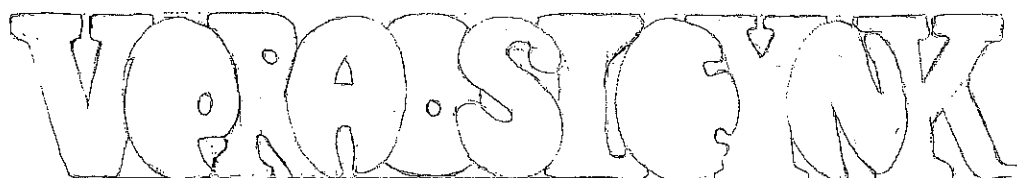

Probeer elk van de paaseieren nu zo rond mogelijk te veranderen in een letter:

Zo, PASEN staat er vast. Nu de letters van het landschap achter de eieren: de letters van VROLYK.

Het is belangrijk dat deze letters van onder en van boven zo recht mogelijk lopen, want dan lijken ze het meest samen een schilderij te vormen. Hier zie je hoe wij dat probeerden:

R U I M T E L I J K / C R E A T I E F

Optische illusie: twee woorden door elkaar tekenen

Tevreden? Als je met potlood hebt gewerkt kun je nu nog een lijntje je niet goed bevalt uitgummen.

Ga nu het schilderij inkleuren, dus van de letters VROLYK. Als je nog eens goed naar het voorbeeld van John Langdon kijkt, dan zie je dat zijn landschap vooral veel horizontale lijnen heeft. Het is als het ware opgebouwd uit lagen:

Donker gras op de voorgrond (daar zou je wat gekleurde bloemen in kunnen doen, dat past wel bij Pasen!). Dan een geelgroen weiland erachter. Daarna blauwgroene bergen op de achtergrond, en ten slotte een zachtblauwe lucht met witte wolken.

Al die kleurlagen bij elkaar helpen om samen het idee van een doorgaand landschap op te bouwen. Zo vallen de letters helemaal niet op.

Kijk dus of dat jou in je tekening ook lukt.

En wanneer het af is, heb je wel de mooiste Paaskaart gemaakt die je maar kunt sturen, toch? En dat is nog maar het begin. Ga op zoek naar interessante woorden om 'door elkaar' te tekenen. Denk je eens in hoe mooi dat zou staan op de voorkant van een werkstuk!

Pop-upkaarten maken

Ken je die leuke kaarten, waar van alles naar boven springt als je ze openklapt? Dat zijn pop-upkaarten. 'Pop-up' is een Engels woord en betekent zoiets als: tevoorschijn springen.

In deze les maken we een begin met het maken van pop-upkaarten. Want ze zijn heel leuk om over na te denken én heel geschikt om creatief mee te zijn.

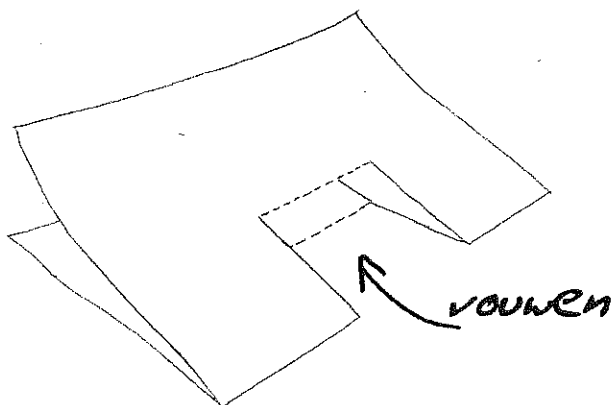
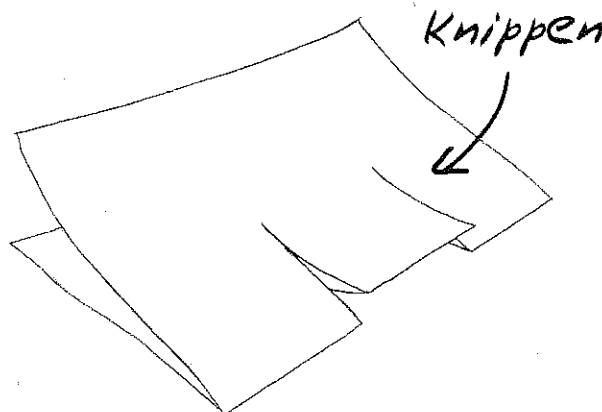
Voor deze les heb je nodig:
veel correspondentiekaarten
een goed scherp schaar
kleurpotloden en viltstiften

We beginnen met de eenvoudigste vorm van pop-up. En het leuke is, daar kun je al zoveel verschillende kanten mee op! Alle kaarten van deze les zijn variaties op die eenvoudige manier.

1: Vouw je correspondentiekaart dubbel (maak de vouw goed scherp).
Knip met je schaar vanaf de vouw twee even lange lijnen naast elkaar:

2: Vouw je kaart weer open en vouw voorzichtig het geknipte stukje de andere kant op:

3: Dat is de allereenvoudigste pop-up. Als je de kaart nu weer dichtvouwt, zie je een uitgeknipt stukje en als je hem openvouwt, komt er een soort bankje tevoorschijn.

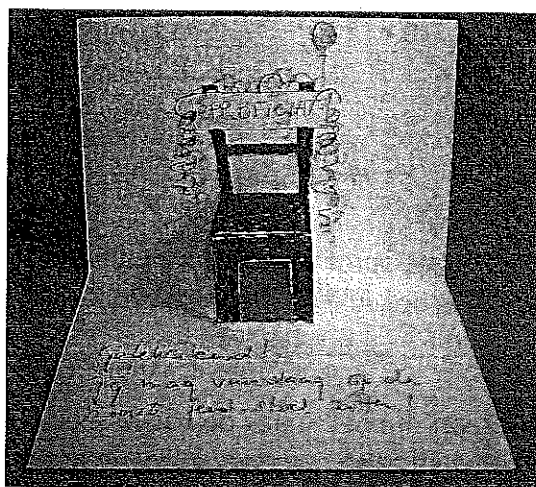

Zo, je eerste pop-upkaart is gemaakt. En hoe eenvoudig hij ook is: hiermee kun je al héél veel leuke kaarten gaan maken. Je hebt alleen wat creatieve ideeën nodig en kleurpotloden!

Pop-upkaarten maken

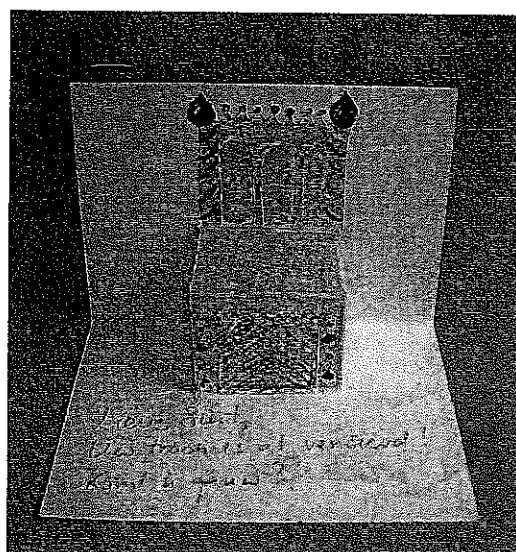
Feeststoeltje

Wat dacht je ervan om van je eerste pop-up met een tekening een heel leuk versierd stoeltje te maken? Dat hebben wij gedaan – en kijk, nu kun je de kaart heel goed gebruiken om een jarige te feliciteren en te zeggen dat de feeststoel al klaarstaat:

Troon voor Sinterklaas

Dit is zo goed gelukt, dat je nu wel een heel bijzondere pop-up kunt gaan maken: een uitnodigingskaart voor Sinterklaas! Met een TROON erop! Je maakt de knipstrepen nu iets verder uit elkaar, want een troon is groot en vooral breed. En dan maar bedenken hoe je die troon mooi genoeg maakt voor Sinterklaas. Hier is ons voorbeeld:

Pop-upkaarten maken

Heb je toevallig een goudkleurige viltstift? Want dan kan het nog een gouden troon worden ook! Als je zo'n kaart kunt sturen aan Sinterklaas, dan komt hij vast in jullie klas!

Variaties

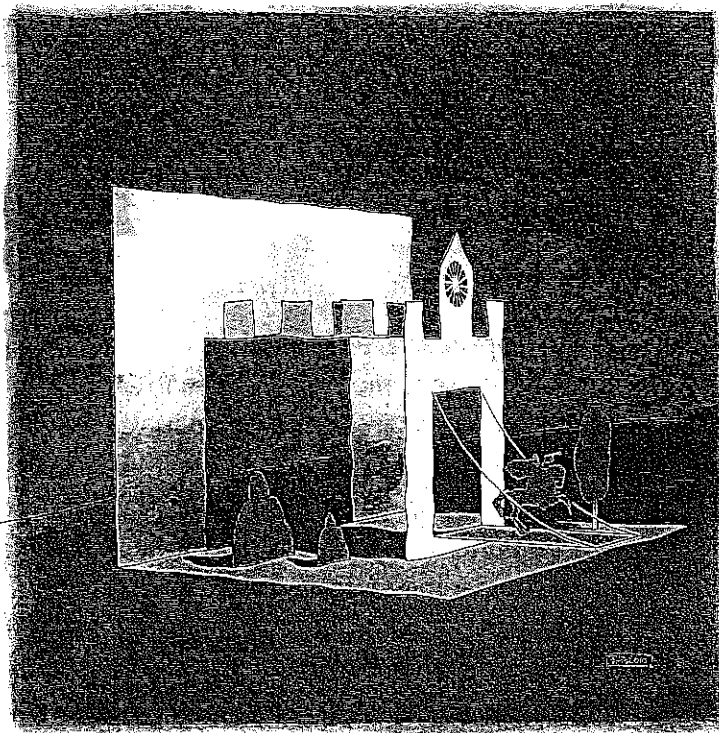
Je kunt van de vorm ook een tafeltje maken, met een roodwit geblokt tafelkleedje erop, en de glazen en borden erop getekend, net zoals de rugleuning van de stoel. Of met een plantje erop.

Of je knipt iets anders (bedenk zelf hoe), zodat de 'tafel' hoger, maar ook smaller wordt. Je kunt er nu een vensterbank van maken. Dan teken je een raam op de plaats waar de rugleuning van de stoel eerst was, met bijvoorbeeld een poes die naar buiten zit te kijken, op de vensterbank.

Of het wordt een schouw, met een open haard, met vuur en een spiegel van aluminiumfolie erboven – en een aantal spullen die op de schouw staan.

Misschien teken je ook wat schoentjes die bij de haard zijn gezet? Met een wortel voor het paard?

Of wat dacht je van een ridderkasteel met een echte ophaalbrug?

Pop-upkaarten maken

Taartpunt

Je kunt ook de vorm iets veranderen. Dat is een beetje moeilijker.

Wij hebben de vorm zo veranderd dat er een taartpunt naar boven klapt als je de kaart openvouwt. Dat lijkt ons een prima verjaarskaart!

Hiervoor moet je even goed nadenken: het onderste stuk (wat bij de stoeltjes en tafel de poten worden, en bij de schouw de plek waar je het vuur tekent) wordt de zijkant van de taart. Dat loopt recht, dus dat kun je op dezelfde manier uitknippen.

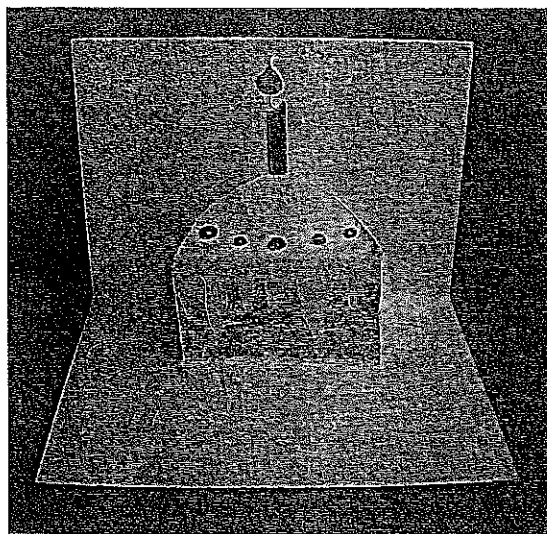
Maar het bovenste stuk (de zitting van de stoel), die moet een driehoek worden, zodat je ziet dat het een taartpunt is. En de punt moet nog vastzitten aan de kaart.

1:

Kun je nu zelf bedenken hoe je dat moet knippen?

Als je er niet uitkomt, mag je kijken op de pagina voor de leerkracht. Of kijk even naar onze kaart – je ziet dat we er ook nog een brandend kaarsje op hebben getekend!

Kun je bedenken hoe je moet knippen door goed naar de kaart te kijken?

Maak je eigen pop-upkaarten

Bedenk nu zelf maar eens mooie pop-upkaarten met dit heel eenvoudige begin.

In de volgende *Vooruit* gaan we verder en maken we het steeds moeilijker.

Weet je wat ons nu al een heel leuk idee lijkt? Een **STOELENBOEKJE**.

Daarvoor maak je vijf pop-upkaarten met heel verschillende stoelen erop, en je plakt telkens de buitenkanten aan elkaar, zodat je een boekje krijgt. Teken er behang bij en schilderijtjes aan de muur – of misschien ook eens een smal stoeltje met nog een hoog tafeltje ernaast. Dan wordt het een soort inrichtingsboekje.

Succes, volgende keer gaan we verder!

MaaK je eigen teken-filmpje van 10 seconden

Regisseur en cameraman, dat word je in deze reeks van lessen. En dan ook nog van een moeilijke soort films: met veel speciale effecten. Moeilijk? Soms. Maar zó leuk ...! En het leert je misschien ook op een andere manier kijken naar andere films, omdat je beter begrijpt wat ze doen en hoe.

Je leert in deze reeks:

- Een kort verhaaltje bedenken
- Een scenario schrijven
- Een *storyboard* maken
- Met stuntmannen werken
- Een verhaal achterstevoren te filmen ...

Je hebt nodig:

Een simpele videocamera of een fototoestel waarmee je ook filmpjes kunt maken. Of een mobieltje waar dat mee kan. Heel eenvoudig is goed genoeg. Het bijzondere van jouw films zit in het denkwerk en de voorbereiding, niet in de dure apparatuur. Voor later is het fijn als je een camera hebt die filmpjes ook achteruit kan afdraaien.

Je vertoont de filmpjes op je tv of de computer, als je dat kunt. En anders gewoon op je camera. Ze zijn maar kort!

Film 1: De Gevaarlijke Diepzee Nietmachine

(Dit idee vonden we in een heel leuk boek over filmen. De titel vind je op de pagina voor de leerkracht.)

Voor deze eerste opdracht ga je met je film een klein verhaal vertellen. Het speelt zich af onder water, waar de kleine nietmachientjes vrolijk rondzwemmen, als plotseling de Grote Gemene Nietmachine aankomt met zijn bek wagenwijd open ... en er een of meer opeet ...

Tragisch! Zeker. Maar zo is de natuur nou eenmaal.

De achtergrond en camerapositie

Je gebruikt de grond om je 'spelers' (de nietmachines) op neer te leggen. Een blauwe doek of blauw papier is mooi als de zee. Je kunt ook een wit touwtje neerleggen boven de 'vissen', en als je dat een beetje laat golven is het net het wateroppervlak.

Zorg dat je veel licht hebt op de plek die je gaat filmen. Laat (bureau-)lampen van verschillende kanten erop schijnen, zodat je geen schaduwen hebt.

RUIMTELIJK / CREATIEF

Maak je eigen tekenfilmpje van 10 seconden

Maak de camera vast aan een tafel(poot) of aan een stoel of kruk, zo, dat hij precies is gericht op het 'blauwe' stuk dat je als achtergrond wilt. Kun je dat door de zoeker zien? Kun je nog bij de aan/uit knop? Dan ben je nu klaar om te gaan filmen.

Het verhaal

Het SCENARIO is de tekst: het verhaal van de film in woorden. Dat heb je hiervoor net gelezen.

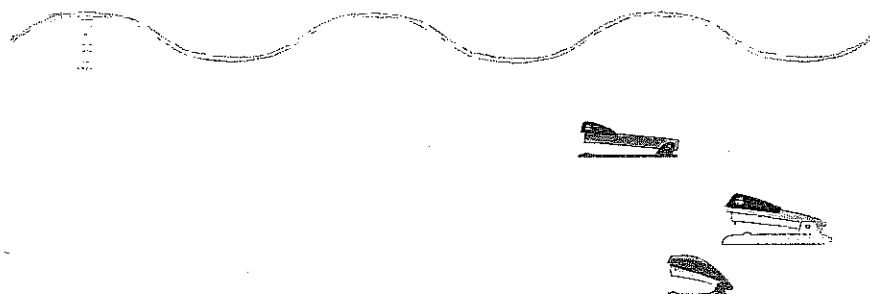
Het STORYBOARD is een soort striptekening: het verhaal van de film in getekende beelden. Zo bepaalt de regisseur van tevoren voor elk shot vanuit welke hoek de camera opneemt en of er ingezoomd wordt op een detail, bijvoorbeeld. Dat doen wij allemaal niet. Wij werken met één camera en die staat op een vaste plaats, dus dat is gemakkelijk.

Opmerkingen vooraf:

- Je nietmachine lijkt nog echter als je er een oogje op tekent of plakt.
- Vergeet niet om het touwtje bij elk shot een beetje te bewegen – zo beweegt het water.
- Let op de schaduwen. Verplaats de lampen als dat nodig is.

Wij tekenen nu het storyboard van elk moment van de film en daarnaast beschrijven we wat jij gaat doen om de film stap voor stap te maken.

1: Leg de kleine 'vissen' (nietmachines) neer in de rechterhelft van het beeld, met het touwtje erboven.

Maak een opname van 1 seconde (zo kort als je kunt: OPNAME en bijna meteen PAUZE). Laat de camera staan op pauze.

2: Verplaats alle 'vissen' een beetje naar links (zo lijken ze straks te zwemmen) en leg het touwtje een beetje anders (dat lijken straks golven op het water)

RUIMTELIJK / CREATIEF

Maak je eigen tekenfilmpje van 10 seconden

Maak weer een opname van 1 seconde.
Zet de camera op pauze.

3: Verplaats alle 'vissen' iets naar links en
naar boven (maar zorg dat ze in de rechterhelft blijven)
– leg het touwtje een beetje anders.

Opname 1 seconde, pauze.

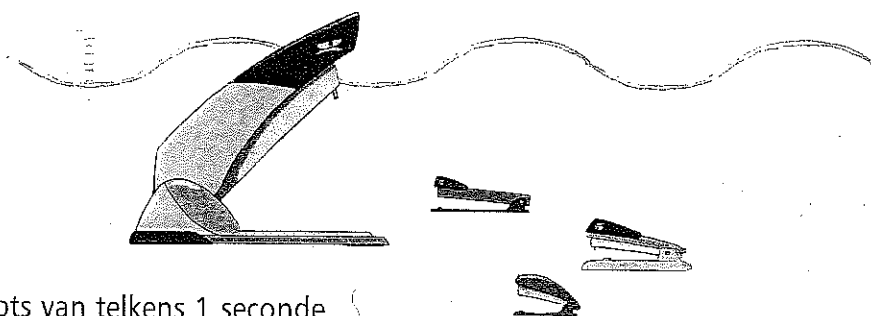
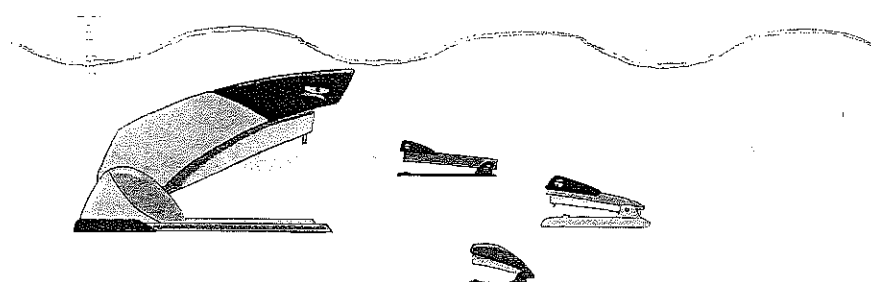
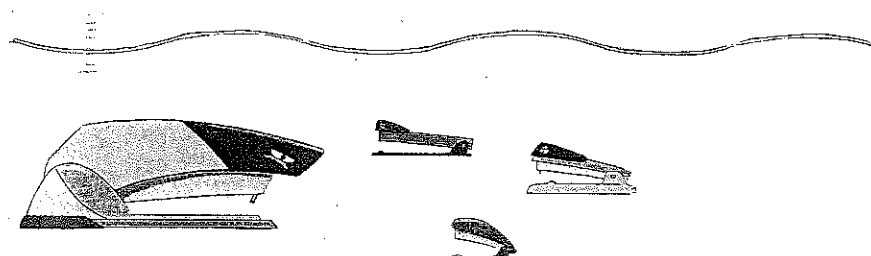
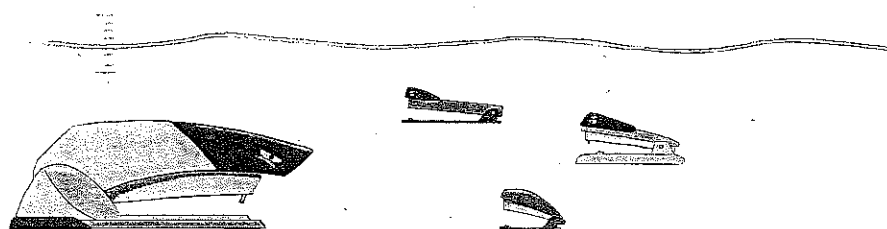
4: Verplaats alle 'vissen' iets naar beneden
(houd ze in de rechterhelft)
– leg het touwtje weer een beetje anders.

Opname 1 seconde, pauze.

5: Verandering! Van links schuift langzaam
de Grote Gemene Nietmachine in beeld.
In vier shots (dus vier keer 1 seconde en
dan pauze) schuif je de nietmachine steeds iets
verder naar rechts tot hij helemaal in beeld is. Je begint met de nietmachine DICHT,
en bij elk stukje dat hij naar rechts schuift, doe je zijn 'bek' iets verder open. Op het
vierde shot is hij helemaal open en bijna op de rechterhelft van je beeld (waar de
kleine nietmachines zijn).
Bedenk hoe je de kleine nietmachines laat reageren. Schrik? Zwemmen ze uit
elkaar? Of zijn ze juist helemaal bewegingloos van de schrik?

RUIMTELIJK / CREATIEF

Maak je eigen tekenfilmpje van 10 seconden

Opname 4 shots van telkens 1 seconde,
gevolgd door pauze.

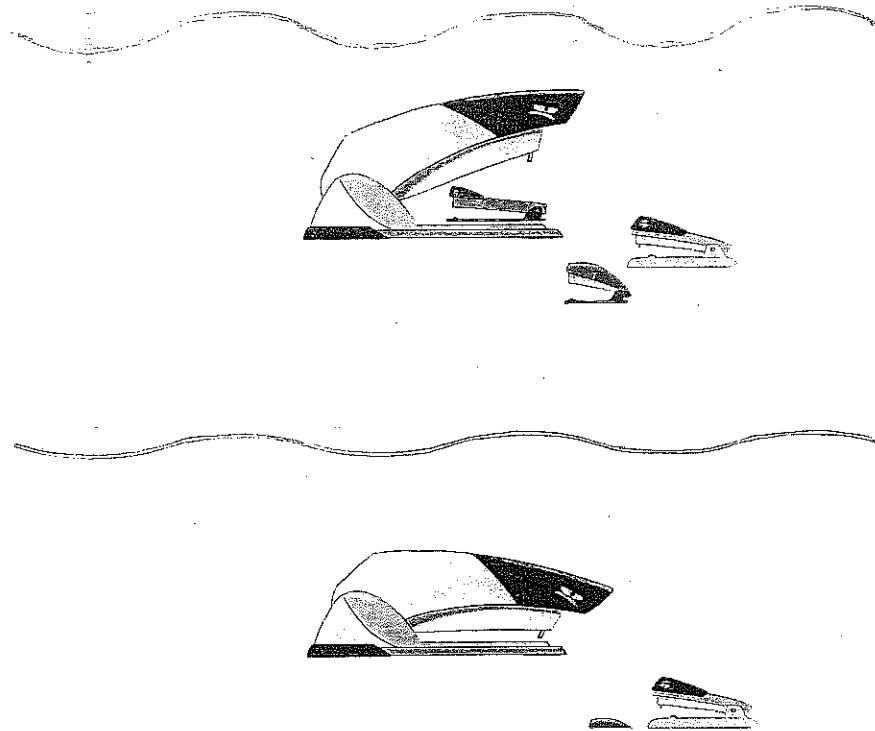
6: Dramatisch hoogtepunt!

De Grote Nietmachine gaat helemaal open en je schuift hem een heel stuk naar rechts, zodat hij op de helft van de kleine nietmachines is, met één van de kleintjes tussen zijn 'kaken'. Verplaats ook het touwtje.

Opname 1 seconde, pauze.

RUIMTELIJK / CREATIEF

Maak je eigen tekenfilmpje van 10 seconden

7: Doe de grote nietmachine dicht en haal de kleine nietmachine (die 'opgegeten' is) weg.

Schuif twee andere 'visjes' verder naar rechts.

Touwtje verplaatsen!

Opname 1 seconde, pauze.

8: Gelukt?

Draai het hele filmpje achter elkaar af. Je hebt je eerste filmpje gemaakt: een drama in luttele seconden! Gefeliciteerd!

Variaties

Heb je de smaak te pakken? Dan zou je eens kunnen kijken of je dit verhaaltje nog eens wilt draaien, maar met wat meer versiering.

Je kunt bijvoorbeeld luchtbelletjes gebruiken om meer onderwatersfeer te krijgen. Daar kun je bijvoorbeeld pailletten voor gebruiken. Als je ze handig neerlegt, kunnen ze ook de beweging van de vissen aangeven.

RUIMTELIJK / CREATIEF

Maak je eigen tekenfilmpje van 10 seconden

Klei

Ken je van die leuke kleianimatiefilmpjes van tv? Jij begrijpt nu vast al hoe dat werkt: poppetje maken, opname 1 seconde, pauze. Poppetje iets veranderen van plaats en houding, opname 1 seconde, pauze.

Je zou nu al je visjes eens zelf kunnen maken van kleurige klei. Je ziet nu wel hoeveel werk dat is. Maar ook, hoe LEUK!

Scharen, lepels, komkommers ...

Dit soort eenvoudige filmpjes is het leukst als je ze van ongewone dingen maakt, die door je film tot leven lijken te komen: stukjes klei, een nietmachine ... Bedenk zelf eens ongewone spullen om dit verhaaltje mee te filmen? Bijvoorbeeld: kleine koffielepeltjes als visjes, en een groot slacouvert als de gemene hapvis. Of een gevaarlijke inktvis van verschillende lepels, waarvan de stelen als tentakels dienen? Of kleine kinderschaartjes die vrolijk open en dicht gaan bij het zwemmen en dan ineens een grote heggenschaar die er een opeet. Of citroenen die door een bek van twee komkommers worden opgegeten?

Herfstblaadjes

Of weer iets heel anders: kleine kleurige herfstblaadjes die rondzwemmen (dan moet je ze misschien wel een oogje geven) en een grote bek van twee takken of twee enorme bladeren, die ze opeet.

Kijk maar eens goed om je heen naar spullen om je verhaal mee te vertellen. Gladde keitjes met een oogje erop getekend zijn ook altijd handig!

Ander verhaal

Bedenk nu zelf eens een kort verhaaltje. Bijvoorbeeld van een huisje dat helemaal verdwijnt onder de herfstblaadjes. Hou het simpel en beeld het uit met ongewone dingen – dat is de sleutel tot je succes.

Veel plezier, en volgende keer filmen we verder!